Suuri valiokunta

Eduskunta

UUDISTUVA KASVUPOLITIIKKA, YHTENÄISEMMÄT SISÄMARKKINAT, AVOIN JA VASTUULLLINEN KAUPPAPOLITIIKKA - ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Toimintaympäristön muutos vaatii politiikan uudelleenarviointia

Valtioneuvoston selonteon johdannossa todetaan EU:n toimintaympäristön muuttuneet yhä monimutkaisemmaksi, mihin syynä geopolitiikka ja suurvaltajännitteet erityisesti USA, Kiina ja Venäjä, monenkeskisen sääntöperusteisen yhteistyön, kuten YK:n ja WTO:n toiminnan kyseenalaistaminen sekä talouden murros johtuen digitalisaation nopeutumisesta sekä ilmastohaasteiden ratkaisemisesta. Markkinat ovat myös jakautumassa selvempiin kauppablokkeihin. Globalisaatiokriittisyys on johtanut myös nationalismiin.

Johtopäätös 1 – EU:n muutoksessa Suomen EU-politiikka kaipaa päivittämistä: *Suomen kannalta kaikki nämä muutokset ovat merkittäviä ja vaativat niin Suomen EU-politiikan kuin myös kansallisen politiikan uudelleenarviointia. Kasvavassa poliittisessa ja taloudellisessa epävarmuudessa EU on Suomelle elintärkeä yhteisö, jonka avulla voimme varautuu riittävästi näiden muutosten kohtaamiseen sekä niistä johtuvien ongelmien ratkaisemiseen.*

Johtopäätös 2 - Valtioneuvoston selonteon ajoitus osuva ja kaipaa jatkotoimia: *Suomen hyvinvoinnin ja talouden suotuisan kasvun vahvistamisessa EU:n sisämarkkinoiden toimivuudella ja EU:n kauppapolitiikan onnistumisella on aivan ratkaiseva merkitys. Valtioneuvoston selonteko EU-politiikasta on tältä osin oikein ajoitettu ja painotuksiltaan onnistunut, mutta vaatii vielä syvällisempää kansallisten poliitikkojen päivittämistä.*

Uudistuva kasvupolitiikka ja yhtenäisemmät sisämarkkinat

Valtioneuvoston selonteossa avataan laajasti ja monipuolisesti EU:n sisämarkkinoiden ja niihin liittyvien politiikkojen merkitystä sekä Suomen tavoitteita. Suomen viennistä yli 60 prosenttia menee EU-maihin ja tuonnista lähes 70 prosenttia tulee toisista EU-maista. Myös Suomen suorista investoinneista 74 prosenttia kohdistuu EU-maihin ja Suomeen tehdyistä kansainvälisistä investoinneista peräti 90 prosenttia tulee muista EU-maista. EU-maiden talouksien vakaus ja EU:n sisämarkkinoiden tehokas toiminta ovat väistämättä elintärkeitä Suomelle.

Johtopäätös 3 – EU:n sisämarkkinoiden toimivuuden tehostaminen Suomen etu*: EU:n sisämarkkinoiden toiminnan tehostaminen on Suomelle tärkeätä. Koronakriisin on tuonut häiriöitä sisämarkkinoiden toimintaan, mutta pelättyä vähemmän. Jo ennen kriisiä sisämarkkinoiden sääntöjen noudattamisessa ilmeni kasvavia puutteita, mikä edellyttää, että EU:n komissio riittävän tehokkaasti puuttuu mahdollisiin epäkohtiin sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanossa riippumatta siitä, mistä EU:n jäsenvaltiosta on kulloinkin kysymys. Sisämarkkinoiden sääntelyssä pitää tavoitella mahdollisimman*

yhdenmukaista sääntelyä ja sen tulkintaa kaikissa 27 EU-jäsenmaassa aitojen sisämarkkinoiden vahvistamiseksi.

Johtopäätös 4 – EU:n sisämarkkinoiden on luotavat tasavertaiset kilpailuedellytykset jäsenmaan koosta riippumatta: *EU:n sisämarkkinasäännöt vaativat jatkuvaa ja määrätietoista kehittämistä teollisuutta ja palveluita uudistavasta politiikasta kilpailuun ja kuluttajansuojaan asti. Tällöin tärkeintä on varmistaa ensinnäkin tasavertaiset toimintaedellytyksiä yrityksille, työntekijöille, maanviljelijöille, opiskelijoille ja kuluttajille EU-kotimaasta riippumatta. Vastaavasti EU:n sisämarkkinapolitiikan on varmistettava EU:n kansainvälinen kilpailukyky ja toimintaolosuhteiden tasavertaisuus suhteessa kolmansiin maihin, mikä edellyttää tiiviimpää vuorovaikutusta EU:n sisämarkkina- ja kauppapolitiikkojen kesken.*

Johtopäätös 5 – EU:n yhteistyötä, ei protektionismia tarvitaan talouden kriisikestävyyden vahvistamiseksi: *Globaalipandemia on osoittanut EU:n ja sen jäsenmaiden keskinäisen riippuvuuden sekä globaalien arvoketjujen toimivuuden merkityksen esimerkiksi rokotteiden ja terveystuotteiden mutta myös teollisuuden komponenttien ja konttiliikenteen saatavuuden kautta. EU:n on tehostettava yhteistyötään huoltovarmuuden ja kriisikestävyyden vahvistamiseksi mutta samalla myös varmistettava laajojen ja monipuolisten globaalien arvoketjujen toimivuus osana EU:n taloutta. EU:n eristäytyminen tai arvoketjujen pakottaminen EU:n sisälle ei käytännössä ole mahdollista. Siksi EU:n avoimen kauppapolitiikan ja sen nojalla tehtyjen kahdenvälisten kauppasopimusten merkitys korostuu EU:n sisämarkkinoiden toiminnan turvaamisessa myös kriisiaikoina.*

Avoin ja vastuullinen kauppapolitiikka

Valtioneuvoston selonteossa avataan laajasti ja monipuolisesti myös EU:n kauppapolitiikan juuri päivitettyjä tavoitteita. EU:n kauppapolitiikka on yksi onnistuneimpia yhteisöpolitiikan aloja, minkä ansiosta eurooppalaisten yritysten markkinoillepääsyä kolmansiin maihin ja tasavertaisempia kilpailuedellytyksiä on parannettu yli 40 kahdenvälisen kauppasopimuksen avulla. Tästä huolimatta yhä yli 60 prosenttia EU-maiden kaupasta kolmansien maiden kuten USA, Kiina, Intia ja Venäjä perustuu yhä ainoastaan WTO-sääntöihin. Tästä johtuen monenvälisen kauppajärjestelmän (WTO) toiminnan turvaaminen ja uudistaminen on EU:lle erittäin tärkeätä. Suomellekin toimiva ulkomaankauppa USA:n ja Kiinan kanssa on tärkeätä, sillä niiden luoman lisäarvon on arvioitu muodostavat yhdessä peräti 20 prosenttia Suomen BKT:sta

Johtopäätös 6 – Monenkeskinen, sääntöpohjainen kauppajärjestelmä EU:n ja Suomen etu: EU:n on oltava aktiivinen ja aloitteellinen monenvälisen, Maailman kauppajärjestö WTO perustuvan kauppajärjestelmän kehittämisessä ja Suomi voi omalla kauppadiplomatiallaan tukea tässä asiassa koko EU:n tavoitteita.

Johtopäätös 7 – EU:n kahdenvälisten kauppasopimusten luotava hyötyjä jatkossakin: *EU:n on syytä jatkaa aktiivisia toimia kahdenvälisten kauppasopimusten aikaansaamiseksi uusien maiden kuten USA:n, Kiinan ja Intian kanssa sekä jatkettava toimia päivittää vanhoja kauppa-, kumppanuus- ja investointisopimuksia. Tämä palvelee Suomen ulkomaankauppaa viennistä tuontiin ja investointeihin laajasti.*

Johtopäätös 8 – Kestävä kasvu ja tasavertaiset toimintaedellytykset Suomen etu: *EU:n kauppapolitiikan tulee edistää nykyistä tasavertaisempia kilpailuedellytyksiä ja samalla kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ilmastoneutraalisuuden toteutumista. Tämä palvelee myös erittäin hyvin Suomen taloutta, koska vastuullisesti toimivat yrityksemme tarjoavat osaamista ja teknologiaa laajasti näihin kestävän kehityksen ja ilmastoneutraalin talouden tarpeisiin.*

Suositukset jatkotoimista Suomen osalta

1. **Panostettava vahvaan, osaavan ja ennakoivan EU-vaikuttamisen**: Selonteossa tunnistetaan oikea-aikaisen vaikuttamisen merkitys ja linjataan tavoitteeksi pyrkiä ennakkovaikuttamaan komissioon ja muihin EU-jäsenmaihin. Suomen tulee kaikissa tilanteissa varmistaa, että kansalliset vahvuutemme ja ratkaisumme ovat mukana EU:n ratkaisuissa. Ministerien ja ministeriöiden rooli ennakkovaikuttamisessa on tärkeä, joten niillä on oltava riittävät resurssit ja osaaminen Suomen kannalta merkittävien hankkeiden tunnistamiseen ja vaikuttamiseen.

2. **Taitava EU-yhteistyö vaatii diplomatiaa ja kumppanuuksia:** Suomen on toimittava aktiivisesti luomalla sopivia kumppanuuksia muiden EU-maiden kanssa meille keskeisissä hankkeissa ja ottaen huomioon Britannian EU-eron vaikutukset EU:n sisäiseen dynamiikka. Kahdenvälisten suhteiden merkitys korostuu EU-yhteistyössä, sillä Bryssel on vain yksi paikka vaikuttaa.

3. **Suomen kansalliset politiikkalinjaukset oltava ajantasalla:** Suomessa on tunnistettava kansainvälisen toimintaympäristön muutos ja sen vaikutukset EU:n kauppa- ja sisämarkkinapolitiikkoihin. Samalla on arvioita tarve päivittää kansalliset politiikat näiltä osin, mikäli ne osoittautuvat perusteiltaan vanhentuneiksi. Esimerkiksi Suomen kauppapoliittinen selonteko on vuodelta 2005.

Helsinki 21.5.2021

Keskuskauppakamari

Timo Vuori
Johtaja

KESKUSKAUPPAKAMARI
Aleksanterinkatu 17, PL 1000 | 00100 HELSINKI | p. 09 4242 6200 | Y-tunnus: 0201469-2 | www.kauppakamari.fi